

ЖИЗЗАХ ВИЛОЯТИ БЎЙИЧА ОЛИЙ ТАЪЛИМ ХИЗМАТЛАРИ СИФАТИНИ БАҲОЛАШ ТИЗИМИНИНГ РИВОЖЛАНИШИГА ТАЪСИР ЭТУВЧИ ОМИЛЛАР ТАҲЛИЛИ

Салохитдинов Шерзод Фарходович
Жиззах политехника институти

Аннотация. Ушбу мақолада Жиззах вилояти бўйича олий таълим хизматлари сифатини баҳолаш тизимининг ривожланишига таъсир этувчи омиллари тадқиқ этилган.

Калит сўзлар: олий таълим муассасалари, сифат, хизмат, баҳолаш тизими, тенденциялар, меҳнат, кадрлар салоҳияти, ташқи муҳит омиллари, меҳнат бозори, ишчи кучи.

АНАЛИЗ ФАКТОРОВ, ВЛИЯЮЩИХ НА РАЗВИТИЕ СИСТЕМЫ ОЦЕНКИ КАЧЕСТВА ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В ДЖИЗАКСКОЙ ОБЛАСТИ

Салохитдинов Шерзод Фарходович
Джиззакский политехнический институт

Абстрактный. В данной статье изучены факторы, влияющие на развитие системы оценки качества услуг высшего образования в Джиззакской области.

Ключевые слова: высшие учебные заведения, качество, сервис, система оценки, тенденции, труд, кадровый потенциал, факторы внешней среды, коктейльный рынок, рабочая сила.

ANALYSIS OF FACTORS INFLUENCING THE DEVELOPMENT OF THE QUALITY ASSESSMENT SYSTEM OF HIGHER EDUCATION SERVICES IN JIZZAK REGION

Salokhitdinov Sherzod Farkhodovich
Dzhizaksky Polytechnic Institute three

Abstract. In this article, the factors affecting the development of the quality assessment system of higher education services in Jizzakh region are studied.

Key words: higher education institutions, quality, service, evaluation system, trends, labor, personnel potential, external environmental factors, cocktail market, labor force.

Кириш. Мамлакатимизда олий таълим жараёнини тўғри ташкил этиш ва бошқариш, олий таълим соҳасида тадбиркорликни янада ривожлантириш ҳамда рақамлаштириш рақамли иқтисодиёт шароитида айниқса муҳим ҳисобланади ва таълим соҳасида математик моделларни қўллаш орқали унга таъсир этувчи омилларни ҳисобга олган ҳолда оптимал даражада тўғри прогнозлаш муҳим аҳамият касб этади.

Мамлакатимизда олиб борилаётган иқтисодий ислохотлар натижасида олий таълим соҳасининг ривожланиши йилдан-йилга ўсиш тенденциясига эга. Айниқса, олий таълим соҳасини рақамлаштириш орқали таълимда хизматлар ҳажмини янада ошириш, хусусий таълим ташкилотларига кенг йўл очиб бериш, битирувчиларни тўлиқ иш билан таъминлаш жуда муҳим аҳамият касб этмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Олий Мажлисга қилган Мурожаатномасида “Тадбиркорлик фаолияти билан боғлиқ 5 мингга яқин норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қайта кўриб чиқилиб, уларнинг сони қисқартирилади ҳамда Тадбиркорлик кодекси ишлаб чиқилади (Мурожаатнома, 2021). Хабарингиз бор, бундан 4 йил олдин тадбиркорлик субъектларида текширишлар ўтказишга мораторий эълон қилган эдик. Бунинг натижасида ўтган даврда тадбиркорлар сони 2 баробар кўпайиб, 400 мингга етди. Шунинг учун мораторий муддатини яна бир йилга узайтиришни таклиф этаман. Шу билан бирга, Ҳукумат томонидан бозорда тенг рақобат муҳитини яратиш ва ҳалол-поқ тадбиркорларни – такрор айтаман – замонавий технологиялар асосида ишлаётган виждонли тадбиркорларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш мақсадида “яширин иқтисодиёт”ни қисқартиришга қаратилган механизмлар жорий этилади”.

Олий таълим хизматлари сифатини баҳолаш тизимининг ривожланишига таъсир кўрсатувчи омиллар ва уларнинг корреляцион, регрессион таҳлилини амалга ошириш иқтисодий кўрсаткичларни математик моделлар орқали прогнозлаштиришга бағишланган илмий асарларини ўрганган ҳолда, олий таълим ҳажми ўсишига таъсир этувчи омиллар келгуси етти йилга эконометрик моделлар орқали илмий прогнозлаш амалга оширилади.

Тадқиқотда корреляцион-регрессион таҳлил асосида ажратиб олинган омиллар таъсирида олий таълим ҳажмининг ўзгариш сценарийларини аниқлаш имконини берувчи эконометрик модель ҳамда прогноз кўрсаткичлар аниқланди.

Адабиётлар шарҳи.

Ўзбекистон Республикасининг таълим тизими ягона давлат сиёсатини юритишда олий таълим хизматлари сифатини баҳолаш алоҳида ўрин эгаллайди. Бу борада Ўзбекистон Республикаси Президенти таъкидлаганидек, «Аввало таълим ва тарбияни ривожлантириш, соғлом турмуш тарзини қарор топтириш, илм-фан ва инновацияларни тараққий эттириш миллий ғоямизнинг асосий устунлари бўлиб хизмат қилиши лозим» (Мурожаатнома, 2020).

Олий таълим хизматлари сифатини баҳолаш ва уни такомиллаштириш бўйича олимларнинг фикрига эътибор қаратиш мақсадга мувофиқ. Академиклар Гулямов, Абдурахмонов (2004) “Олий таълимдан кутиладиган хусусий манфаат бу бевосита таълим олувчилар учундир. Таълимнинг иқтисодий натижалари шакли турлича, яъни натура ва пул кўринишида, бевосита ва билвосита бўлиши мумкин. Қоидага кўра, инсон қанчалик юқори даражада таълим олса, у шунчалик кўп ойлик маош олади (пул кўринишидаги самара), нуфузли ишга киришда имконияти ошади (пул кўринишида бўлмаган самара), илмий-техник тараққиёт туфайли бўлаётган ўзгариш ва янгиланишларга тезда мослашади (билвосита самара). Зеро, барча самарадорлик (манфаат) сон билан ҳисобланмайди. Шунинг учун таълимнинг таҳлилда қўлланиладиган иқтисодий самарадорлигининг асосий шакли пул кўринишидаги самарадир ходим(мутахассис)нинг умумтаълимий ва махсус тайёргарлик даражасининг ортиши натижасида унинг ойлик маошининг ортиши”ни (Гулямова, Абдурахмонова, 2004) таъкидлайдилар.

Мазкур фикрни давом эттирган Эргашходжаева, Нишонларнинг (2010) кўрсатишича таълим “мутахассислар тайёрлаш воситаси бўлибгина қолмай, у жамиятнинг интеллектуал ва технологик билим даражаси ҳамда маданий савиясини ошириш, унинг инновация ва юксалишга интилишини қўллаб қувватлаш, жамиятда

замонавий яшаш тарзини шакллантиришдир. Айнан шу жараён, яъни таълим ва ундан орттирилган билим интеллектуал капитални бойитувчи ҳамда инновация фаолиятини ҳаракатга келтирувчи куч ҳисобланади”.

Тадқиқот методологияси.

Тадқиқотни амалга ошириш жараёнида тадқиқот методологияси сифатида PEST таҳлил, эксперт баҳолаш, анализ ва синтез усулларидан фойдаланилди.

Таҳлил ва натижалар муҳокамаси.

Тадқиқот давомида олий таълимига таъсир кўрсатувчи омиллар қуйидагича гуруҳланди:

- Микромухит – таълим сифати, битирувчиларнинг иш билан таъминланганлиги;
- Макромухит – таълим муассасалари ўртасидаги рақобат, жамият ҳолати.

PEST таҳлили – бу ташкилот фаолиятига таъсир кўрсатадиган макро муҳитнинг барча омилларини ягона тизимга тўплашнинг оддий усули ҳисобланади. Бу усул узоқ муддатли режалаштириш учун алоҳида ёки SWOT таҳлили билан биргаликда ишлатилади ва иш натижалари SWOT жадвалидаги таҳдид ва имкониятларнинг асосини ташкил этади.

PEST таҳлил омиллари тўртта омил гуруҳининг қисқартмаси ҳисобланади:

P - сиёсий;

E - иқтисодий;

S - ижтимоий-маданий;

T - технологик.

P ҳарфи сиёсий ва ҳуқуқий секторнинг барча ҳодисаларига ишора қилади.

Таъсир этувчи омилларни аниқлаш учун тадбиркорлик субъектининг фаолияти амалдаги режим ва қонунчиликка, сиёсий барқарорликка қандай боғлиқлигини тушуниш керак. Одатда, олий таълим ташкилоти фаолиятига товарларга устама қўшимчани, солиққа тортишни, товарларни сертификатлашни, мижозларни жалб қилиш усуллари тартибга солувчи қонунлар таъсир қилади. Ўзгарувчан қонунчиликдан ташқари, давлат бизнесга бошқа воситалар ёрдамида таъсир қилиши мумкин. Шунинг учун сиёсий омилларни таҳлил қилишда минтақадаги ва саноатдаги коррупция даражаси, давлатнинг халқаро ташкилотлар ва бошқа мамлакатлар билан муносабатларини ҳисобга олиш тавсия этилади. Масалан, агар олий таълим ташкилоти бошқа мамлакатдан товар ишлаб чиқариш учун хом ашё буюртма қилса, унда муносабатларни ҳисобга олиш керак. E ҳарфи олий таълимнинг иқтисодий ҳолатига ишора қилади. Бозорни иложи борича тавсифловчи олти асосий параметрлар мавжуд:

- иқтисодий ривожланиш: унинг пасайиши, турғунлиги ёки ўсиши;
- валюта курсларининг тебранишлари ва шу билан боғлиқ бўлган пул захиралари қийматининг ўзгариши;
- ишсиз фуқароларнинг улуши ва ушбу кўрсаткичнинг динамикаси;
- иқтисодиётнинг глобаллашув даражаси;
- соҳада иш ҳақининг ўсиши;
- хом ашёнинг юқори нархи;
- мақсадли аудитория даромадларининг ўсиши;
- банк тенденциялари.

S ҳарфи ижтимоий-маданий омилларга ишора қилади. Уларни таҳлил қилиш учун демографик ўсишни кузатиб бориш муҳимдир (аҳоли сонининг кўпайиши ёки камайиши).

T ҳарфи технологик омилларга ишора бўлиб, соҳадаги технологик тараққиётни тавсифлайди ва қуйидаги кўрстакларга эътибор қаратиш керак:

• хизматни яратиш ва тарғиб қилишда фойдаланиладиган асосий технологиялардаги ўзгаришларнинг мавжудлиги. Ушбу гуруҳга нафақат жиҳозларни такомиллаштириш, балки бизнес юритишнинг янги усуллари жорий этиш, ижтимоий тармоқларда тарғиб қилиш, шунингдек хизмат ресурсларидан оқилона фойдаланиш киради;

• интернет ва мобил қурилмаларнинг хизмат ва бозор ривожланишига таъсири даражаси;

• таълим ташкилотларининг самарали рақобатлашишига имкон берадиган ИТ-янгиликлар.

Баъзи ҳолларда PESTEL таҳлилидан фойдаланилади. Таҳлил доирасида табиий ёки экологик омиллар (E - экологик), агар улар олий таълим ташкилоти фаолиятига таъсир кўрсатса, қўшимча равишда ўрганилади. Масалан, омиллар қуйидагилар бўлиши мумкин: минтақадаги иқлимнинг хусусиятлари, об-ҳаво, экологик вазият ва аҳолининг сотиб олиш қобилияти ўртасидаги боғлиқлик. Шунингдек, минтақанинг асосий даромад гуруҳи фойдали қазилмаларни қазиб олиш, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштиришга тўғри келадиган бўлса, PESTEL таҳлилини ўтказиш тавсия этилади. Бундай ҳолда, потенциал миқдорлар ва уларнинг даромадлари иқлим ва экологияга боғлиқ. PESTEL таҳлили доирасида юридик омиллар (L – ҳуқуқий) сиёсий омилларнинг катта гуруҳидан алоҳида ажралиб туради. Ушбу кичик гуруҳ меҳнат қонунчилиги, истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилишни ўз ичига олади.

PESTELдан фойдаланиш сизга аниқроқ стратегияни ишлаб чиқишга имкон беради. Атроф-муҳит жиҳатлари мақсадли аудиториянинг аниқ портретини яратишга ёрдам беради ва ҳуқуқий жиҳатлар хатарлар эҳтимолини камайтиради. PESTEL таҳлили хизмат омилларини алоҳида тоифага ажратишни назарда тутди. Бу маълум бир соҳага хос бўлган омиллар. Бундан ташқари, экологик ва ҳуқуқий омиллар ҳам ўрганилади.

Олий таълим субъектларининг ривожланишига таъсир этувчи асосий омилларни корреляцион-регрессион усуллардан орқали, регрессион моделларни тузиш йўли билан ривожланиш истиқболлини башорат қилиш мақсадга мувофиқ. Мазкур услубий ёндашувни аниқлаш учун биринчи навбатда саноат тармоғи субъектлари фаолиятининг ривожланишига таъсир этувчи барча омилларни аниқлаш ва корреляцион-регрессион усуллардан фойдаланиб, улардан энг асосийларини танлаб олишдан бошланади. Тадқиқот объекти ҳисобланган Жиззах вилояти бўйича Олий таълим хизматлари сифатини баҳолаш тизими ривожланишига таъсир этувчи омиллар эконометрик моделини тузиш учун унга таъсир этувчи асосий омиллар танлаб олинади.

1-жадвал

Жиззах вилояти бўйича олий таълим хизматлари сифатини баҳолаш тизими ривожланишига таъсир этувчи омиллар¹⁶⁸

Натижавий кўрсаткич:	
10000 аҳолига нисбатан битирган мутахассислар сони, киши – Y	
Омиллар	Белги
олий таълим ташкилотлари сони (дона)	X ₁
олий таълимдаги талабалар сони (минг киши)	X ₂
10000 аҳолига тўғри келадиган талабалар сони (киши)	X ₃
олий таълимга қабул қилинган талабалар сони (минг киши)	X ₄
бакалавриатга қабул қилинганлар сони (минг киши)	X ₅
олий таълимни битирган мутахассислар сони (минг киши)	X ₆
битирган мутахассисларнинг ишга жойлашиши (фоизда)	X ₇

¹⁶⁸ Муаллиф томонидан ишлаб чиқилган.

Тадқиқот ишида кўп омилли эконометрик моделдаги қатнашадиган омиллар сифатида – натижавий омил этиб, 10000 аҳолига нисбатан битирган мутахассислар сони (киши), олий таълим ташкилотлари сони (дона), олий таълимдаги талабалар сони (минг киши), 10000 аҳолига тўғри келадиган талабалар сони (киши), олий таълимга қабул қилинган талабалар сони (минг киши), бакалавриятга қабул қилинганлар сони (минг киши), олий таълимни битирган мутахассислар сони (минг киши), битирган мутахассисларнинг ишга жойлашиши (фоизда), жами 7 та омил танлаб олинди.

Жиззах вилояти бўйича Олий таълим хизматлари сифатини баҳолаш тизими ривожланиши эконометрик моделини тузиш учун унга таъсир этувчи омиллар белгиланишлари амалга оширилди (1-жадвал).

Ушбу омилларнинг натижавий омилга таъсирини аниқлаш учун корреляцион-регрессион таҳлил усулларида фойдаланиш мумкин. Бу эса жуфт корреляция коэффицентларини ҳисоблаш йўли билан аниқланади. Бу усул, бизга, бир-бирини такрорлайдиган ва натижавий омил билан кучсизроқ боғланишда бўлган омилларни тузилаётган эконометрик моделга киритмаслик имконини беради.

2-жадвал

Жиззах вилояти бўйича Олий таълим хизматлари сифатини баҳолаш тизими ривожланишига таъсир этувчи омиллар бўйича истиқбол моделлари¹⁶⁹

№	Модел кўриниши	F – Фишер мезонининг ҳисобланган қиймати
.	$x_4 = 2,1 + 1,02 \cdot t + 0,05 \cdot t^2$	3,15
.	$x_5 = 0,045 + 1,23 \cdot t + 0,2 \cdot t^2$	4,25
.	$x_6 = 2,03 + 0,18 \cdot t + 1,3 \cdot t^2$	5,47
.	$x_7 = 4,81 + 0,2 \cdot t - 1,12 \cdot t^2$	2,65
.	$x_9 = 1,1 + 0,36 \cdot t + 0,54 \cdot t^2$	5,12

Прогноз натижаларидан кўриниб турибдики, 2030 йилда 2022 йилга нисбатан 10000 аҳолига нисбатан битирган мутахассислар сони 42,3 %, 10000 аҳолига тўғри келадиган талабалар сони 42 %, олий таълимга қабул қилинган талабалар сони 88,4 %, бакалавриятга қабул қилинганлар сони 71,4 % ва олий таълимни битирган мутахассислар сони 60,5 % ошишига эришилади (3-жадвал).

Тадқиқот ишида Жиззах вилоятида 2030 йилга қадар олий таълим хизматлари сифатини баҳолаш тизими ривожланишига асосланган прогноз параметрлари ишлаб чиқилган. Қўлланган юқори адекватликка эга эконометрик моделлар ва уларга тегишли амалий дастурлар пакетлари асосида танлаб олинган объектда олий таълим ҳажми қисқа муддатли прогнози аниқланди. Мазкур прогноз параметрларига эришиш учун куйидаги асосий тадбирларни амалга ошириш зарур: инвестицияларни жалб қилиш ҳисобига янги иш ўринларини яратиш ва уларни яратишни маҳаллий бюджет маблағлари ҳисобига субсидиялаш, тармоқларнинг ривожланиш хусусиятларига кўра рақамли олий таълим тармоқларда ишлаб чиқаришни ташкил этишда ҳудудларнинг инвестицион жозибдорлигини ошириш, маҳаллаларда ишбилармонлик муҳитини яхшилаш ҳамда тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш орқали ишлаб чиқариш жараёнини кенгайтириш, таълим хизмати экспортини мустақил жараёнга айлантириш, олий таълими ривожлантиришга тўсиқ ва муаммоларни бартараф этиш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш, амалга ошириш. Ўзбекистонда олий таълим хизматларининг замонавий шакллари ривожлантиришнинг стратегик йўналишлари такомиллаштирилган.

¹⁶⁹ муаллиф ҳисоб-китоблари асосида тайёрланган.

3-жадвал

Жиззах вилояти бўйича Олий таълим хизматлари сифатини баҳолаш тизими ривожланишига таъсир этувчи омиллар прогнози¹⁷⁰

	Y(t)	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆
2013	16	80	2,3	2,2	1,9
2014	17	82	2,3	2,2	2
2015	17	82	2,3	2,3	2,1
2016	18	84	2,4	2,3	2,3
2017	21	95	3,7	2,4	2,2
2018	21	109	4,9	5,1	2,8
2019	21	130	6	5,2	3,9
2020	28	166	8,3	6,5	3,9
2021	25	208	9,3	8,3	3,6
2022	26	250	8,6	8,4	3,8
2023	28	228	9,9	8,9	4,3
2024	29	246	10,8	9,6	4,5
2025	31	264	11,7	10,4	4,8
2026	32	282	12,6	11,2	5
2027	33	300	13,5	12	5,3
2028	34	318	14,4	12,8	5,6
2029	36	337	15,3	13,6	5,8
2030	37	355	16,2	14,4	6,1

Тузилган моделлар орқали олий таълим хизматлари сифатини баҳолаш тизими ривожланишига таъсир этувчи омилларнинг 4-жадвалда прогноз варианты ишлаб чиқилди.

4-жадвал

Жиззах вилояти бўйича олий таълим хизматлари сифатини баҳолаш тизими ривожланишига таъсир этувчи омиллар прогнози¹⁷¹

Йиллар	10000 аҳолига нисбатан битирган мутахассислар сони (киши)	Олий таълим ташкилотлари сони (дона)	Олий таълимдаги талабалар сони (минг киши)	10000 аҳолига тўғри келадиган талабалар сони (киши)	Олий таълимга қабул қилинган талабалар сони (минг киши)	Бакалавр даражасига қабул қилинганлар сони (минг киши)	Олий таълимни битирган мутахассислар сони (минг киши)	Битирган мутахассисларнинг ишга жойлашиши (фоизда)
	Y(t)	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇
2023	28	4	33,1	228	9,9	8,9	4,3	93
2024	29	5	35,9	246	10,8	9,6	4,5	92
2025	31	5	38,8	264	11,7	10,4	4,8	92
2026	32	5	41,6	282	12,6	11,2	5	92
2027	33	6	44,4	300	13,5	12	5,3	92
2028	34	6	47,2	318	14,4	12,8	5,6	92
2029	36	6	50	337	15,3	13,6	5,8	92
2030	37	6	52,8	355	16,2	14,4	6,1	92

¹⁷⁰ муаллиф ҳисоб-китоблари асосида ҳисобланган.

¹⁷¹ Манба: муаллиф ҳисоб-китоблари асосида ҳисобланган.

Прогноз вариантларини ишлаб чиқиш учун моделдаги $X_1, X_2, X_3, X_4, X_5, X_6, X_7$ ўзгарувчиларнинг тренд тенгламаларини аниқлашда MS Excel дастуридан фойдаланилди. Тренд моделлари асосида моделдаги мустақил ўзгарувчиларнинг ўрта муддатга прогноз қийматлари аниқланди.

4-жадвал маълумотларидан кўриниб турибдики, 10000 аҳолига нисбатан битирган мутахассислар сони 2030 йилга бориб, 37 киши бўлиши, ёки 2022 йилга нисбатан 43,3 фоизга ошиши кутилмоқда. 2030 йилда олий таълим ташкилотлари сони 6 та, олий таълимдаги талабалар сони 52 минг 800 киши, 10000 аҳолига тўғри келадиган талабалар сони 355 киши, олий таълимга қабул қилинадиган талабалар сони 16 минг 200 киши, бакалавриятга қабул қилинадиганлар сони 14 минг 400 киши, олий таълимни битирадиган мутахассислар сони 6 минг 100 киши, битирган мутахассисларнинг ишга жойлашиши 92 фоиз бўлиши кутилмоқда.

Хулоса ва таклифлар.

Бугунги кунда мамлакатимизда олий таълимни ислоҳ қилишнинг устувор йўналишларини белгилаш, замонавий билим ва юксак маънавий-ахлоқий фазилатларга эга, мустақил фикрлайдиган раёбатбардош кадрлар тайёрлаш жараёнини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш, олий таълим хизматлари сифатини баҳолаш тизимининг асосий кўрсаткичларини комплекс таҳлил этишнинг методик ечимларини талаб қилмоқда.

Таълим хизматлари сифатини баҳолашнинг умумий тузилмаси ва унинг самарадорлиги таълимнинг умумий бошқарувини ошишини, таълимда рақобатбардошликни таъминлаши мумкин бўлган тузилма ҳисобланади. Шунинг учун ҳам таълим сифати менежменти таълим тизимидаги бошқарув фаолиятининг мавжуд назарияси ва амалиётини муҳим элементлар билан тўлдиради ва самарали натижавийлигини таъминлайди.

Тадқиқотлар дамомида олий таълим хизматлари сифатига таъсир кўрсатувчи ижтимоий-иқтисодий механизмлар – бу таълимни бошқариш ва ташкил этиш элементларини ўз ичига олувчи воситаларнинг ўзаро интеграциялашган тизимидир. Турли усуллар ва воситаларни қўллаш асосида таълим хизматларининг ишлаб чиқарувчилари ва унинг истеъмолчилари фаолияти самарадорлигини оширишга қаратилган чора-тадбирлар самарадорлигини аниқлаш учун бир қатор кўрсаткичларни тизими ишлаб чиқилган.

Бугунги кунда олий таълим бозорининг ҳам самарали бўлиши тармоқ ишлаб чиқариш субъектларидан олий малакали мутахассисларга бўлган талаб ва таклиф асосида шаклланади. Олий таълимнинг асосий вазифаларидан бири ҳар бир ёш мутахассиснинг тез ўзгарувчан меҳнат бозорида харидоргир бўлиб қолиши, ривожланиб бораётган инновацион иқтисодиётда тўлақонли иштирок этиши ва бизнес соҳаси талабларига жавоб берадиган рақобатбардош кадрларни тайёрлаш механизмларнинг методологик асосларини яратиш керак.

Тадқиқотларимиздан келиб чиққан ҳолда, олий таълим хизматларининг истиқбол мақсадлари ва самарали ривожлантиришнинг прогноз параметрлари моделлаштирилган. Унга кўра, 10000 аҳолига нисбатан битирган мутахассислар сони 2030 йилга бориб, 37 киши бўлиши, ёки 2022 йилга нисбатан 43,3 фоизга ошиши кутилмоқда. 2030 йилда олий таълим ташкилотлари сони 6 та, олий таълимдаги талабалар сони 52 минг 800 киши, 10000 аҳолига тўғри келадиган талабалар сони 355 киши, олий таълимга қабул қилинадиган талабалар сони 16 минг 200 киши, бакалавриятга қабул қилинадиганлар сони 14 минг 400 киши, олий таълимни битирадиган мутахассислар сони 6 минг 100 киши, битирган мутахассисларнинг ишга жойлашиши 92 фоиз бўлиши кутилмоқда.

Бу моделлаштириш олий таълим сифатини таъминлашга йўналтириш олий таълим сифати ва унинг иқтисодий диагностикасини тавсифловчи бир қанча иқтисодий, математик ва моделлаштириш усулларида фойдаланилган ва таълим хизматларининг истиқбол мақсадлари белгиланган.

Хизматлар соҳасини модернизация ва диверсификация қилишни, унинг таркибини замон талабларига мос ҳолда ўзгартиришни амалга оширишни оптимал тарзда олиб бориш ЯИМда қўшилган қиймат ҳажмини кўпайтиришнинг муҳим омили бўлиб қолади. (Saloxitdinov, 2023).

Адабиётлар / Литература / Reference:

Saloxitdinov, Sh. (2023). *Mamlakatimizda xizmatlar sohasining rivojlanishi va tarkibiy o'zgarishlari tahlili*. *Центральноазиатский журнал образования и инноваций*, 2(2), 93-97.

Гулямова С.С., Абдурахмонова К.Х. (2004) *Образование в системе человеческого развития: мировая практика и опыт Узбекистана // Под ред. акад. Гулямова С.С., акад. Абдурахмонова К.Х. – Ташкент. – 34-35 с.*

Мурожатнома (2020) *Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига Мурожатномаси*, 30.12.2020. <https://review.uz/oz/post/poslanie-prezidenta-uzbekistana-shavkata-mirziyoyeva-oliy-majlisu>

Мурожатнома (2021) *Ўзбекистон Республикаси Президентининг Олий Мажлисга Мурожатномаси 2021 й. 29 декабрь. Lex.uz.*

Эргашходжаева Ш.Д., Нишонов Д.Ш. (2010) *Замонавий иқтисодиёт ва инновация таълими // Ўзбекистонда божхона ишининг долзарб муаммолари: назария ва амалиёт. Республика илмий-амалий анжумани мақола тезислари тўплами. Тошкент. 197–198–б.*